

Posudek dizertační práce:

Mgr. Miroslav Šmied

České středověké umění pohledem katolického dějepisce

Příspěvek k historii oboru Dějiny křesťanského umění v Čechách a na Moravě

Miroslav Šmied předložil práci rozčleněnou do deseti kapitol. První z nich obsahuje přehled dosavadního bádání a pojednání o literárních pracích věnovaných tématu dizertace. Druhou kapitolu věnoval Miroslav Šmied dvěma významným pramenům k dějinám západoevropského sakrálního umění – textům opata Sugera z kláštera Saint-Denis a Gervasie z Canterbury, které jsou pro poznání ideového pozadí velkých staveb a jejich vybavení velmi důležité. Stejně tak přinášejí důležité informace i o tom, jak současníci viděli toto dílo i z jiných hledisek. Jen na okraj bych zmínil, že opatství v Saint-Denis příslušelo k benediktinské řeholi a že sv. Bernard z Clairvaux nebyl zakladatelem cisterciáckého řádu, ale že byl jeho velmi významnou osobností.

Novým přínosem je pak rozsáhlá třetí kapitola, v níž autor dizertace postupně rozebral písemné prameny české provenience – legendy, kroniky, inventáře pokladů a chrámového vybavení, staročeskou prózu a exempla. Tady našel velké množství důležitých zmínek o stavbách a uměleckých dílech. V tomto smyslu je tato kapitola prvním komplexním pojednáním o výpovědi a svědectví těchto pramenů ve sféře, která je předmětem zájmu historiků umění a to i přes to, že informace důležité pro historii umění se tu často vyskytují jen na okraji a jaksi mimochodem. Samozřejmě tuto důležitou kapitolu by bylo možné v budoucnosti dalším bádáním rozšířit, popřípadě doplnit o hlubší analytickou syntézu.

Podobně lze ocenit i úsek dizertace věnovaný baroknímu dějepísectví, v němž dominovalo dílo Bohuslava Balbína, Jana Kořínka, Jana Floriána Hammerschmidta a dalších. Jejich kronikářské texty jsou často provázeny zájmem o monumenty středověkého umění i o jednotlivá umělecká díla – dovídáme se odtud řadu nesmírně cenných informací, mimo jiné o Karlštejnu, či o chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře. Bez jejich zpráv by byly naše znalosti o těchto památkách mnohem chudší.

V dalších částech své práce se Šmied věnoval mimo jiné vzniku topografických prací a také dílu takových osobností v německé jazykové oblasti, jako byl Ferdinand Franz Wallraf, Alexander Schnütgen a cášský kanovník Franz Bock, respektive tomu, jak jejich práce nacházela odezvu i v prostředí českých zemí. Nepovšimnuta tu nezůstala ani historiografické dílo na Moravě, jmenovitě pak dílo konventuálů benediktinského kláštera v Rajhradě.

Předposlední kapitola Šmiedovy dizertace je věnována osobnostem z řad duchovenstva, které se v pozdním 19. a ve 20. století věnovaly historii a dějinám sakrálního umění, jako byl Ferdinand Josef Lehner, Antonín Podlaha, Eduard Šittler a konečně Josef Cibulka.

Ve svém úhrnu tato práce podává pohled na roli duchovenstva při vzniku monumentálních staveb a uměleckých děl, i roli v jejich literární prezentaci a interpretaci. Jsem rád, že Miroslav Šmied vytvořil obraz o roli českého katolického duchovenstva v této sféře. Doporučuji proto předloženou práci k úspěšné obhajobě.

Praha, 31. 5. 2017

Prof. PhDr. Jiří Kuthan, DrSc., Dr. h. c.